

Savjet za održivi razvoj
i zaštitu okoliša
Republike Hrvatske

Izveštaj o radu Savjeta za održivi razvoj i zaštitu okoliša Republike Hrvatske (SORZO)

listopad 2010. – prosinac 2011.

Sadržaj

Uvod	2
O Savjetu za održivi razvoj i zaštitu okoliša Republike Hrvatske	2
Aktivnosti Savjeta za održivi razvoj i zaštitu okoliša Republike Hrvatske u razdoblju od listopada 2010. – prosinca 2011.....	4
Dodatak 1. Okrugli stol „Istraživanje i monitoring kao osnova održivog razvitka Jadranskog mora - Strategija zaštite morskog okoliša“	15
Dodatak 2. Izvešće sa Simpozija o upravljanu okolišem SEM2011 – k održivim tehnologijama.....	18

Uvod

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 17. srpnja 2008. godine donijela Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Savjeta za održivi razvoj i zaštitu okoliša države, a na temelju Zakona o zaštiti okoliša (Narodne novine br. 110/07). Savjet za održivi razvoj i zaštitu okoliša (SORZO) osnovan je s ciljem postizanja koordiniranog i usuglašenog gospodarskog razvoja vezanog za područje zaštite okoliša i osiguranja uvjeta za održivi razvoj te radi kontinuiteta osiguranja stručne i znanstvene osnove za uređenje pojedinih pitanja u području zaštite okoliša i održivog razvoja.

U svom radu u 2011. godini Savjet je nastavio s davanjem mišljenja o nacrtima dokumenata, zakona, planova i strategija na zahtjev Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (MZOPUG), a na sjednicama su članovi predstavljali i raspravljali neke relevantne teme i procese na nacionalnoj, europskoj i globalnoj razini. Savjet je djelovao i proaktivno, npr. su-organizirao je okrugli stol o zaštiti Jadrana, koji je održan u Rovinju i na kojem je sudjelovao niz stručnjaka iz cijele Hrvatske. Savjet aktivno djeluje i na europskoj razini, prvenstveno u radu Europske mreže savjeta za okoliš i održivi razvoj (EEAC) – predsjednica SORZO-a je po treći put izabrana u Upravni odbor EEAC-a, Savjet sudjeluje u davanju mišljenja koja se dostavljaju relevantnim tijelima Europske unije, a neki članovi sudjeluju u radu Radne grupe za održivi razvoj. Neki od članova su aktivno bili uključeni u donošenje akcijskih planova za provođenje Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske (SOR), organizaciju Simpozija o upravljanju okolišem (SEM 2011) i aktivnosti na Mediteranu vezano za obrazovanje za održivi razvoj.

Administrativnu podršku Savjetu kontinuirano daje MZOPUG.

O Savjetu za održivi razvoj i zaštitu okoliša Republike Hrvatske

Osnovna zadaća Savjeta je davanje mišljenja na prijedloge dokumenata iz područja zaštite okoliša i održivog razvoja koje donosi Vlada odnosno Hrvatski sabor, prijedloge i ocjene o usklađenosti rješavanja pitanja zaštite okoliša i gospodarskog razvoja, prijedloge i ocjene o usklađenosti rješavanja pitanja vezanih za zaštitu klime i ozonskog sloja te obavlja i druge zadaće koje mu povjere Vlada i ministar. Savjet je od osnutka do kraja 2011. godine nastavio svoj rad shodno gornjim zadacima koji su u nastavku ovog Izvješća navedeni i obrazloženi. No, valja napomenuti da aktivnosti Savjeta sežu i šire od ovih osnovnih zadaća.

Članovi SORZO-a imenovani su odlukom Vlade Republike Hrvatske. Savjet čine:

a) *Natalija Koprivanac, prof. dr. sc., predsjednica Savjeta*

Glavna područja rada: Kemijsko inženjerstvo i inženjerstvo okoliša, različite metode obrade industrijskih otpadnih voda posebno naprednim oksidacijskim tehnologijama. Redovita profesorica u trajnom zvanju na Fakultetu kemijskog inženjerstva i tehnologije Sveučilišta u Zagrebu. Članica Izvršnog i Upravnog odbora Europske mreže savjeta za okoliš i održivi razvoj (EEAC). Voditeljica Sveučilišnog poslijediplomskog međunarodnog specijalističkog studija „Održivo upravljanje okolišem“ (Environmental Management, Policy and Sustainability). Članica Odbora za okoliš Američke gospodarske komore u Hrvatskoj;

b) *Tajana Krička, prof. dr. sc.*

Glavna područja rada: energija iz biomase, procesna tehnika, posliježetvena tehnologija u poljoprivredi. Redovita profesorica u trajnom zvanju na Agronomskom fakultetu, zamjenica direktora Instituta za mehanizaciju, tehnologiju i graditeljstvo (1989. – 1992.) te predstojnica i zamjenica predstojnika Zavoda za poljoprivrednu tehnologiju (od 1996. do danas), voditeljica dodiplomskog studija Poljoprivredna tehnika na Agronomskom fakultetu te znanstveni tajnik Znanstvenog vijeća za poljoprivredu i šumarstvo, kao i članica Izvršnog odbora znanstvenog vijeća za zaštitu prirode Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti;

c) *Lidija Pavić Rogošić, dipl. ing. arh.*

Glavna područja rada: informiranje, obrazovanje i savjetovanje o održivom razvoju. Članica i od 2008. - 2010. supredsjedateljica Zajedničkog savjetodavnog odbora EU-Hrvatska pri Europskom gospodarsko socijalnom odboru; direktorica neprofitne organizacije ODRAZ-Održivi razvoj zajednice (od 2001.); zamjenica direktora USAID-ovog Programa potpore nevladinim organizacijama, *Academy for Educational Development* (1998.-2000.); direktorica Regionalnog centra zaštite okoliša za SIE-REC u Hrvatskoj (1993.- 1998.); savjetnica u Ministarstvu zaštite okoliša i prostornog uređenja (1984.- 1994.); završila poslijediplomski studij 'Praksa društvene promjene' na London Metropolitan University.

d) *Ljiljanka Mitoš Svoboda, pedag. soc.*

Glavna područja rada: okolišno novinarstvo, informiranje javnosti o politici zaštite okoliša i očuvanja prirodnog bogatstva, obučavanje novinara za izvještavanje o okolišu, praćenje provedbe zakonskih propisa o okolišu i prirodi. Od 1996. do 2003. godine je predsjednica neprofitne nevladine organizacije „Osječki zeleni“, a od 2004. do 2009. godine je u neprofitnoj nevladinoj udruzi Presscentar za okoliš Hrvatske kao voditeljica projekata. Radi kao slobodna okolišna novinarka. Voditeljica je projekata za provedbu Aarhuške konvencije (REC – EU od 1999. – 2002.), *Resource Point za Environmental Press centres Croatia* u REReP programu (2003.) i članica Radne grupe za pripremu pregovora s Europskom unijom za Poglavlje Okoliš;

e) *Ljubomir Jeftić, dr. sc.*

Glavna područja rada: pravni i tehnički aspekti zaštite morskih i obalnih područja, čvrsti otpad u moru, stanje morskih područja i priprema i ocjena projekata za GEF (Global Environmental Facility). Direktor Programa, Međunarodni savjetodavni komitet za zaštitu mora (ACOPS), London (1998. – 2002.); Zamjenik koordinatora i viši znanstveni savjetnik, Mediteranskog akcijskog plana Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP/MAP, Atena) od 1985.- 1998.); Direktor Zavoda za prostorno uređenje i zaštitu čovjekove okoline, Republički Komitet, Zagreb (1981. – 1985.); Centar za istraživanje mora, Institut „Ruđer Bošković“ (1961. – 1981.);

f) *Zlatko Milanović, dr. sc.*

Glavna područja rada: gospodarenje otpadom i energetika. Sudjeluje u radu fakulteta, visokih škola i veleučilišta. Autor nekoliko knjiga, stručnih radova i brošura. Ekspert iz područja osiguranja i sanacije otpadom zagađenih područja. Organizator niza međunarodnih simpozija o gospodarenju otpadom; od 2008. g. u Zagrebačkom holdingu d.o.o. voditelj podružnice ZGOS, a do tada tehnički direktor; direktor Elektrana-toplana Zagreb (1978. - 1990.); direktor Sljeme-Sesvete, na poslovima vodoopskrbe i energetike (1971. - 1978);

g) *Nenad Smodlaka, dr. sc.*

Glavna područja rada: znanstveno istraživanje mora – proučavanje procesa u vodenom stupcu; vođenje i organiziranje projekata zaštite ekosustava mora. Predstojnik ili direktor Centra za istraživanje mora, Instituta „Ruđer Bošković“ (od 1985.). Direktor hrvatskog nacionalnog programa monitoringa (Projekt „Jadran“ – od 1998.). Ekspert Hrvatske u Zajedničkom hrvatsko-slovensko-talijanskom povjerenstvu za zaštitu Jadranskog mora i obalnog područja (od 1997.). Član Županijskog savjeta za europske integracije (od 2004.);

h) *Damir Subašić, mr. sc.*

Glavna područja rada: planiranje i provedba programa i projekata zaštite okoliša, naročito iz područja gospodarenja opasnim otpadom, izgradnje centara gospodarenja komunalnim otpadom, sanacije onečišćenih lokacija, kao i projekata dekomisije nuklearnih elektrana i zbrinjavanja radioaktivnog otpada. Direktor, APO d.o.o – usluge zaštite okoliša (1998. – 2011.). Pročelnik odjela u Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju, Beč (1997. – 1998.). Direktor Agencije za posebni otpad (1991.-1997.). Pročelnik odjela za nuklearnu sigurnost u Republičkom komitetu za energetiku (1986. – 1991.);

i) *Kamilo Čuljak, dipl. iur.*

Glavna područja rada: informiranje, edukacija, savjetovanje o zaštiti okoliša i održivom razvoju, organizacija i promidžba ekoloških akcija kao praktičnog doprinosa i edukativne preventive u zaštiti okoliša. Predsjednik Ronilačko-ekološkog kluba HVIDR-a Split od 2000. , udruge koja je u vrhu sudionika i organizatora ekoloških akcija čišćenja podmorja i vodenih tokova; Predsjednik Hrvatskog ronilačkog saveza, krovne institucije športsko-rekreativnog ronjenja u Republici Hrvatskoj od 2008. Član Povjerenstva za podvodne aktivnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (2003. – 2004.), Instruktor ronjenja.

Aktivnosti Savjeta za održivi razvoj i zaštitu okoliša Republike Hrvatske razdoblju od listopada 2010. – prosinca 2011.

Tijekom razdoblja od listopada 2010. do prosinca 2011. članice i članovi SORZO-a održali su 11 sjednica, od toga jednu izvan Zagreba (Rovinj) i organizirali su Okrugli stol „Istraživanje i monitoring kao osnova održivog razvoja Jadranskog mora – Strategija zaštite morskog okoliša“ koji je održan u Rovinju 10. lipnja 2011. Osim zajedničkog sudjelovanja svih članica i članova Savjeta na skupovima, pojedinačno su članice i članovi sudjelovali na različitim skupovima u Hrvatskoj i drugim državama i organizirali javne rasprave, prezentacije i slične aktivnosti u svrhu promocije održivog razvoja i zaštite okoliša. SORZO je aktivan član Europske mreže savjeta za okoliš i održivi razvoj (EEAC), a predsjednica SORZO-a N. Koprivanac je već treći mandat članica Izvršnog i Upravnog odbora te europske mreže.

Sažetak sadržaja sjednica SORZO-a

Šesnaesta sjednica Savjeta (28. listopada 2010.)

Razmotren je nacrt *Izveštaja o radu SORZO-a za razdoblje od listopada 2008. do rujna 2010.* godine i predložene su manje izmjene, s time da se konačna verzija prihvati na sljedećoj sjednici Savjeta.

Razmotren je prijedlog *Programa rada za 2011. godinu*, predložene su izmjene s time da se konačna verzija Programa rada prihvati na sljedećoj sjednici Savjeta.

Z. Milanović je održao izlaganje na temu *održivog odlaganja otpada* i u raspravi koja je slijedila razmotreno je niz specifičnih pitanja.

L. Pavić-Rogošić upoznala je članove Savjeta s izradom nacionalnog *Akcijskog plana za obrazovanje za održivi razvitak* na kojemu kao stručnjakinja u području angažirana od strane Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (MZOPUG) da izradi nacrt prijedloga.

L. Pavić-Rogošić je izvijestila o *18. godišnjem sastanku i konferenciji EEAC-a*, održanima od 13. do 16. listopada 2010. godine u Bruggeu, Belgija na kojem su ispred SORZO-a sudjelovale N. Koprivanac i L. Pavić-Rogošić. Na godišnjoj skupštini EEAC-a N.Koprivanac

izabrana je za članicu Izvršnog i Upravnog odbora EEAC-a. Rad dvaju odbora, koji su do tada djelovali odvojeno je objedinjen, zbog lakše komunikacije.

Lj. Mitoš-Svoboda izvjestila je o *Osmoj svjetskoj Konferenciji i forumu okolišnih novinara i novinarki* na kojem je sudjelovalo oko 180 novinara/ki iz 41 zemlje sa svih pet kontinenata, a iz Hrvatske dvoje.

Sedamnaesta sjednica Savjeta (26. studeni 2010.)

Prihvaćen je *Izveštaj o radu SORZO-a za razdoblje od listopada 2008. do rujna 2010. godine* s time da će se poslati ministrici i Vladi te da će biti objavljen na internetskim stranicama MZOPUG-a.

Prihvaćen je *Plan aktivnosti SORZO-a za 2011. godinu*.

Z. Milanović je ukratko izvijestio o *XI. Međunarodnom simpoziju „Gospodarenje otpadom“* na kojem je sudjelovalo više od 350 ljudi, uz stručnjake iz 14 zemalja koji su predstavili 47 stručna rada.

Lj. Jeftić izvijestio je o napretku izrade nacionalnog *Akcijskog plana zaštite Jadranskog mora, priobalja i otoka* na kojemu je kao stručnjak u području angažiran od strane MZOPUG-a da izradi nacrt prijedloga.

Osamnaesta sjednica Savjeta (21. prosinac 2010.)

M. Mance Kowalsky, ravnateljica Uprave za međunarodnu suradnju i održivi razvoj MZOPUG-a obavijestila je Savjet o stanju transpozicije *Okvirne direktive o morskoj strategiji (2008/56/EZ)* u pravni sustav Republike Hrvatske. Cilj je ove Direktive uspostava novog okvira unutar kojega zemlje članice Europske unije (EU) trebaju poduzeti sve potrebne mjere za postizanje i održavanje dobrog stanja morskog okoliša, najkasnije do 2020. godine. Obaveza zemalja članica EU je da razviju tzv. morsku strategiju za svoje morsko područje odnosno Program rada te da ga koordiniraju s državama iste regije odnosno podregije.

Lj. Jeftić je izvijestio o pripremi *Globalne Strategije za smanjenje otpada u moru (Global Strategy for Marine Debris Reduction – GSMDR)*. Nacrt ove Strategije bit će predstavljen na Petoj međunarodnoj Konferenciji o otpadu u moru (Fifth International Marine Debris Conference – 5IMDC) koja će se održati u Honolulu na Havajima od 20. do 25. ožujka 2011. Globalna Strategija bit će jedan od glavnih rezultata Konferencije, a prvu verziju Strategije pripremaju gđa S. Sheavly (SAD) i Lj. Jeftić.

L. Pavić-Rogošić je predstavila desetogodišnji rad udruge ODRAZ-Održivi razvoj zajednice uz ppt prezentaciju. Predstavila je ODRAZ-ovu školu za lokalni održivi razvoj; neformalnu Mrežu za lokalni razvoj koju ODRAZ održava; projekte koje ODRAZ provodi te ostale aktivnosti.

Devetnaesta sjednica Savjeta (25. siječanj 2011.)

Gđa Savka Kučar Dragičević, ravnateljica Agencije za zaštitu okoliša (AZO) predstavila je nacrt *Izvešća o stanju okoliša RH 2005. - 2008.* Izvešće o stanju okoliša sadrži: pregled ostvarivanja ciljeva Nacionalne strategije zaštite okoliša i Nacionalnog plana djelovanja za okoliš, podatke o stanju okoliša u području za koje se izvješće podnosi, podatke o utjecaju pojedinih zahvata na okoliš, ocjenu stanja, ocjenu učinkovitosti provedenih mjera, podatke o praćenju stanja okoliša i institucionalnom sustavu upravljanja okolišem te korištenju financijskih sredstava za zaštitu okoliša, procjenu potrebe izrade novih ili izmjena i dopuna postojećih dokumenata te druge podatke od značenja za zaštitu okoliša. Izvješće o stanju okoliša koje se odnosi na državnu razinu izrađuje se na temelju Nacionalne liste pokazatelja i drugih podataka relevantnih za njegov sadržaj. Dogovoreno je da članovi SORZO-a dostave svoje komentare na Izvješće.

Raspravljen je nacrt *Uredbe o uspostavi okvira za djelovanje Republike Hrvatske u zaštiti morskog okoliša* na koji su članovi Savjeta poslali primjedbe putem e-pošte.

Predstavljen je prijedlog *Financijskog plana Savjeta za 2011. godinu* koji su pripremili N. Koprivanac i L. Pavić-Rogošić.

Dvadeseta sjednica Savjeta (21. ožujak 2011.)

Gospodin Željko Stošić, načelnik Sektora za otpad MZOPUG-a, prezentirao je nacrt prijedloga novog *Pravilnika o ambalaži i ambalažnom otpadu*. Ukratko je objasnio na koju vrstu ambalaže se odnosi Pravilnik i kako je propisana njegova obrada, subjekte i njihove obveze, naknade proizvođača koje se plaćaju u Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost te kako prema odredbama Pravilnika funkcionira sustav povratne naknade te sustav skupljanja i oporabe.

Raspravljalo se o pripremi *Akcijskog plana za zaštitu okoliša (AP ZO)* za provedbu Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske koji bi trebao zamijeniti Nacionalni plan djelovanja za okoliš iz 2002. godine.

N. Koprivanac prikazala je znanstveno istraživački projekt „*Doprinos očuvanju ekosustava obradom otpadnih vodotokova*“ u Dina-Petrokemiji Omišalj, kojeg je voditeljica i na kojem radi zajedno sa svojim suradnicima u Laboratoriju za Ekoinženjerstvo Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije od 2008. godine. Projekt se izvodi u suradnji DINA-Petrokemija d.d., Omišalj i Nacionalne zaklade za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske. Projekt je primjena znanja iz naprednih oksidacijskih tehnologija za pročišćavanje otpadnih voda iz proizvodnje vinil-klorid monomera, DINA-Petrokemije d.d., iznalaženje optimalnih uvjeta u laboratorijskom mjerilu; uvećanje procesa, projektiranje i izgradnja poluindustrijskog (pilot) postrojenja te osnivanje centra za edukaciju i transfer tehnologija. N. Koprivanac je također dala kratki pregled nastavne djelatnosti na Fakultetu kemijskog inženjerstva i tehnologije Sveučilišta u Zagrebu na dodiplomskom, diplomskom i poslijediplomskim specijalističkim i doktorskim studijima i to na području Kemijskog inženjerstva i Inženjerstva okoliša, kao i na Sveučilišnom poslijediplomskom međunarodnom specijalističkom studiju „*Održivo upravljanje okolišem*“ (Environment Management, Policy and Sustainability) koji je u tijeku.

Savjet je prihvatio *Financijski plan Savjeta za 2011. godinu*.

Dvadesetprva sjednica Savjeta (2. svibanj 2011.)

Na poziv Savjeta gđa K. Pintarić, ravnateljica Uprave za zaštitu prirode, Ministarstvo kulture, predstavila je pripreme RH za uspostavu *prekograničnog rezervata biosfere Mura – Drava – Dunav* pod okriljem UNESCO-a. Navela je da je preduvjet za to bio da se proglašuje Regionalni park Mura Drava na nacionalnoj razini. Uspostavljena je bilateralna suradnja s Mađarskom u okviru Hrvatsko-Mađarskog odbora za zaštitu okoliša i prirode te je nakon regionalnih konzultacija usvojena Uredba o proglašenju Regionalnog parka Mura Drava (Narodne novine br. 22/2011). Ovaj prvi hrvatski Regionalni park drugi je po veličini, iza Parka prirode Velebit. Istaknula je važnost ministarske Deklaracije o pripremi za osnivanje ovog rezervata koja je potpisana između Hrvatske, Mađarske, Austrije, Slovenije i Srbije 26. 3. 2009. godine. U tijeku je usuglašavanje nominacijskog obrasca s Mađarima nakon čega će se prijava poslati u UNESCO (rok je rujan 2011.).

Gospodin D. Marković, ravnatelj Državnog zavoda za zaštitu prirode je istaknuo vrijednosti Regionalnog parka Mura Drava te je naveo razloge zaštite tog dijela Hrvatske.

Lj. Mitoš-Svoboda se kritički osvrnula na aktivnosti koje su Hrvatske vode poduzele na Dravici te je upoznala prisutne da su Udruge reagirale i tražile zaštitu ovog područja.

Lj. Jeftić je u okviru svoga izlaganja upoznao prisutne s dva dokumenta u čijoj izradi sudjeluje. Na dokumentu *Ocjena stanja prekograničnih voda* (Transboundary Waters

Assessment Programme) koji se radi u okviru GEF-a surađuje s dvoje međunarodnih stručnjaka već dvije godine. Cilj je razviti metodologiju i institucijsku organizaciju koja će služiti kao model za razvoj globalnog programa za procjenu svih prekograničnih voda na zemlji. Vode su podijeljene na pet osnovnih cjelina: veliki morski ekosustavi, otvoreni oceani, rijeke, podzemne vode i jezera a koji se nalaze u prekograničnom prostoru. Naveo je da su izrađeni indikatori/pokazatelji (na tri razine) koji će se koristiti za projekciju stresa ovih prekograničnih voda. Rezultati će se predstavljati koristeći se svjetlima semafora „traffic lights“ kako je to uobičajeno. Do kraja svibnja 2011. godine će dokument biti gotov i dostupan na CD-u.

Drugi dokument kojega je Lj. Jeftić predstavio se odnosi na *Honolulu strategiju: Globalna platforma za sprečavanje, redukciju i upravljanje morskim otpadom* (Honolulu Strategy: A Global Platform for the Prevention, Reduction, and Management of Marine Debris). Naveo je da je cilj ove Strategije stvoriti okvir za smanjenje količine otpada koji završi u moru. Procjenjuje se da od 70 – 80% otpada u moru dolazi s kopna te je istaknuo važnost da se otpad u moru tretira kao dio krutog otpada. Dodao je da postoji globalna inicijativa *International Coastal Cleanup* u okviru koje se jednom godišnje po cijelom svijetu skuplja otpad po plažama te se podaci upisuju u propisane obrasce. Na osnovu tih rezultata moguće je pratiti godišnje trendove. S obzirom da su podaci iz Hrvatske nedostatni predložio je da se potakne uključivanje škola iz priobalja u ovu akciju.

Vežano za organizaciju *Okruglog stola* u Rovinju N. Smoldaka je obavijestio prisutne o tijeku priprema. Prema dogovoru, zajedno je s Lj. Jeftićem izrađen prijedlog dnevnog reda koji je poslat MZOPUG-u na dopunu tema o kojima bi se izlagalo. Okrugli stol bi se održao u organizaciji Savjeta, MZOPUG-a i Istarske županije, pod nazivom *Istraživanje i monitoring kao osnova održivog razvoja Jadranskog mora – Strategija zaštite morskog okoliša*. Na ovaj način bi se otvorio prostor za raspravu o uspostavi ekosustavnog pristupa i monitoringa morskih voda u nadležnosti RH u skladu s Okvirnom direktivom o morskoj strategiji (ODMS). Dogovoreno je da SORZO na Okrugli stol pozove resorna ministarstva, priobalne županije i gradove i znanstvene i stručne institucije. Vežano za financije, N. Smoldaka će razgovarati sa županom i gradom o sufinanciranju radionice.

Dvadesetdruga sjednica Savjeta (9. lipanj 2011.)

Na sjednici održanoj u Rovinju, raspravljalo se o organizaciji *Okruglog stola „Istraživanje i monitoring kao osnova održivog razvoja Jadranskog mora – Strategija zaštite morskog okoliša“* koji se održava u Rovinju idući dan, 10. lipnja 2011. g. u organizaciji SORZO-a, u suradnji s MZOPUG-om i Istarskom županijom. N. Smoldaka i Lj. Jeftić aktivno su sudjelovali u pripremi tog događanja, a Istarski župan I. Jakovčić i državni tajnik MZOPUG-a N. Ružinski obratit će se sudionicima u uvodnom dijelu. Povedena je rasprava o prijedlogu zaključaka Okruglog stola.

Lj. Jeftić je izložio sadašnje stanje priprema publikacije *Globalna projekcija stanja okoliša 5* (Global Environment Outlook 5), koja bi trebala biti objavljena 2012. godine, a koja je najvažnija publikacija UNEP-a. Prethodne četiri GEO publikacije objavljene su u razdoblju od 1997. do 2007. godine. GEO publikacije su veoma kompleksne, a GEO 5 se sastoji od sljedeća tri dijela: (i) Procjena stanja i trenda globalnog okoliša, sa sljedećim poglavljima: 1. Pokretači globalnog okoliša, 2. Atmosfera, 3. Tlo, 4. Voda, 5. Bioraznolikost, 6. Kemikalije i otpad te 7. Izazovi u globalnom sistemu; (ii) Opcije za regionalne političke akcije, sa sljedećim poglavljima: 8. Afrika, 9. Azija i Pacifik, 10. Europa, 11. Latinska Amerika i Karibi, 12. Sjeverna Amerika, 13. Zapadna Azija te 14. Regionalna sinteza; i (iii) Mogućnosti za globalni odgovor, s poglavljima 15. Scenariji i promjene te 16. Globalni odgovor. Sadašnja verzija GEO 5 je u fazi nacрта i ima preko 800 stranica. Svako od 15 poglavlja piše radna grupa koja se sastoji od oko 30 poznatih svjetskih stručnjaka. U radnoj grupi za poglavlje 4. Voda nalazi se i Lj. Jeftić. Poglavlje 4. Voda u sadašnjem nacrtu ima 55 stranica i sadrži sljedeća podpoglavlja: (i) Uvod, (ii) Međunarodno prihvaćeni ciljevi, (iii) Pokretači, pritisci i veze između sektora, (iv) Voda omogućuje servisiranje života, (v) Opskrba vodama i

sanitarni uređaji, (vi) Konkurentni zahtjevi i dragocjene zalihe vode, (vii) Kvaliteta vode: ustrajni i rasprostranjeni problemi, (viii) Ekstremni događaji, klimatska varijabilnost i klimatske promjene, (ix) Upravljanje vodama te (x) Izgledi za budućnost i nedostaci. Lj. Jeftić upoznao je ostale članove Savjeta s većim brojem veoma interesantnih pristupa prikazivanju problema i njihovom rješavanju. Jedan od njih bio je i pristup obračunavanja indirektnog izvoza vode – npr. pri izvozu zelja uračunavati da se izvozi voda koja je bila upotrijebljena za njegov uzgoj. Na kraju izlaganja Lj. Jeftića, SORZO je zatražio da se na internetske stranice MZOPUG-a stavi informacija o tome da „član SORZO-a sudjeluje u izradi ovog poglavlja i redovito izvještava SORZO o procesu i novim načinima promišljanja i izvještavanja o zaštiti okoliša u vezi voda“.

SORZO je jednoglasno prihvatio Izjavu, koju je pripremila Radna grupa EEAC-a za održivi razvoj pod naslovom „EEAC Statement and background papers with national and regional good practice examples on a green(er) economy“, pripremljen za godišnju skupštinu EEAC-a i o tome će obavijestiti EEAC.

T. Krička je izvijestila članove Savjeta o Deklaraciji devet tehničkih i biotehničkih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu o spremnosti fakulteta da preuzmu društvenu odgovornost u istraživanju i razvoju novih energetske tehnologije i sustava s posebnim naglaskom na obnovljive izvore energije, napredne energetske mreže i energetske učinkovitost. Ujedno je bila i jedna od četiri predavača na Okruglom stolu o obnovljivim izvorima energije na Elektrotehničkom fakultetu u Zagrebu na čijim temeljima je i nastala Deklaracija. Okruglom stolu je prisustvovalo preko 650 sudionika.

Dvadesettréca sjednica Savjeta (11. srpanj 2011.)

Prihvaćen je *Izveštaj o Okruglom stolu* koji je održan 10. lipnja 2011. g. u Rovinju pod nazivom „Istraživanje i monitoring kao osnova održivog razvoja Jadranskog mora – Strategija zaštite morskog okoliša“. N. Koprivanac se zahvalila MZOPUG-u na pomoći oko njegove uspješne organizacije. Članovi Savjeta su se posebno zahvalili N. Smodlaku i Lj. Jeftiću koji su naročito bili uključeni u pripremanje i organizaciju Okruglog stola kao i za organizaciju 22. sjednice Savjeta u Rovinju. N. Smodlaka je naveo da je došlo neočekivano malo predstavnika lokalne i regionalne samouprave, međutim smatra da je dobar rezultat taj što su predstavnici znanstvene zajednice iz Dubrovnika, Splita, Zagreba i Rovinja sudjelovali na ovom okruglom stolu.

Savjet je prihvatio *Zaključke s Okruglog stola* u Rovinju te je dogovoreno da se oni pošalju sudionicima (elektroničkim putem), resornim ministarstvima, ministru MZOPUG-a i Vladi RH (uz dopis predsjednice Savjeta) kako bi se skrenula pažnja svim relevantnim tijelima o nužnosti koordiniranja aktivnosti u svrhu zaštite Jadranskog mora. Dogovoreno je da se Zaključci objave i na internetskim stranicama MZOPUG, pod SORZO. Kratki izvještaj o Okruglom stolu sa Zaključcima s Okruglog stola nalaze se na kraju ovoga Izveštaja (Dodatak 1).

N. Koprivanac je izvijestila članove o novostima sa zadnjeg sastanka Upravnog i Izvršnog odbora EEAC na kojima je sudjelovala kao članica. Istaknula je da je nova predsjednica mreže EEAC gđa Miranda Schreurs iz njemačkog Savjeta za okoliš (SRU) pokrenula reorganizaciju Tajništva kako bi se smanjili njegovi visoki troškovi (broj ljudi, plaće), što je N. Koprivanac također podržala. Na sastancima su pohvaljene radne skupine za energiju i održivi razvoj te se dogovarao program 19. godišnje skupštine EEAC koja će se od 15.-17. rujna 2011. održati u Wrocławu, Poljska. Tada će se donijeti novi strateški plan s novim ciljevima za jačanje mreže EEAC. L. Pavić Rogošić smatra da SORZO treba zauzeti stav da se pisanje projekata povjeri članovima Tajništva te da EEAC ne treba za to angažirati vanjske konzultante.

Z. Milanović je održao sažeto predavanje o *stanju gospodarenja otpadom u Hrvatskoj* koje se ne provodi na zadovoljavajući način. Stoga je njegov prijedlog da se napravi rang lista općina i gradova koji dobro gospodare otpadom kako bi se potaknuli i drugi.

T. Krička je obavijestila Savjet da je ona koautorica knjige na tu temu koja je izrađena za Veleučilište u Velikoj Gorici.

N. Koprivanac je obavijestila članove Savjeta da Fakultet za kemisko inženjerstvo i tehnologiju Sveučilišta u Zagrebu organizira Treći međunarodni simpozij o upravljanju okolišem (*3rd International Symposium on Environmental Management, SEM 2011*) od 26. – 28. listopada 2011. te će poslati ponovno pozive članovima Savjeta da sudjeluju kao pozvani predavači i da su se odazvali do tada Lj. Jeftić i L. Pavić-Rogošić. Istaknuto je da je jedna od plenarnih predavačica na SEM 2011 predsjednica mreže EEAC-a gđa Miranda Schreurs. Napomenuto je da su članovi Savjeta oslobođeni plaćanja kotizacije i također pozvani da sudjeluju i u radu Okruglog stola o obrazovanju za održivi razvoj.

Dogovoreno je da se putem dopisa obavijesti Kabinet MZOPUG-a da će se Izvješće o radu Savjeta poslati Vladi Republike Hrvatske.

Članovi Savjeta dali su, između dviju sjednica, mišljenje na nacrt Zakona o zraku kojega im je poslao MZOPUG.

Dvadesetčetvrta sjednica Savjeta (22. rujna 2011.)

Na poziv Savjeta gospodin Željko Stošić – načelnik Sektora za otpad, MZOPUG je predstavio nacrt prijedloga novog Zakona o otpadu. Zakon se donosi u okviru novih Direktiva EU vezanih za otpad. Istaknuo je bitne novosti u odnosu na postojeći Zakon o otpadu. Lj. Jeftić iznio je svoje komentare na nacrt prijedloga Zakona o otpadu. Istaknuo je da je nedopustivo da se ne spominje otpad u moru, na plažama niti zbrinjavanje otpada s brodova i platformi. Također je postavio pitanje zašto se nigdje ne spominje ni jedna relevantna međunarodna konvencija kojih je Hrvatska članica, već samo zakonodavstvo EU. Dogovoreno je da će članovi SORZO-a poslati svoje primjedbe tajnici do 30. rujna koja će ih objediniti te će se uz dopis predsjednice poslati MZOPUG-u..

Ravnateljica M. Mance Kowalsky je obavijestila Savjet da je u postupku izrada nacionalnog Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske čiju izradu koordinira Uprava za međunarodnu suradnju i održivi razvoj, MZOPUG. Temeljem Zakona o zaštiti okoliša Plan mora biti usuglašen sa Strategijom održivog razvitka Republike Hrvatske te se donosi na osam godina. Istaknula je da Plan služi i kao okvir za izradu Programa zaštite okoliša županija, grada Zagreba i velikih gradova. Pozvala je članove Savjeta da se uključe u izradu ovog dokumenta te ih je zamolila da daju primjedbe na nacrt do 3. listopada 2011. godine

N. Koprivanac je ukratko izvijestila Savjet o događanjima s godišnje konferencije EEAC koja se održala u Wrocławu u Poljskoj. Na konferenciji je sudjelovala kao članica Upravnog odbora i Izvršnog odbora EEAC zajedno s L. Pavić-Rogošić koja je članica Radne skupine za održivi razvoj (WGSD). Tijekom godišnje konferencije EEAC-a, koja je bila posvećena temama koje će biti na dnevnom redu UN-ove konferencije na vrhu o održivom razvoju Rio+20, L. Pavić-Rogošić je predstavila Akcijski plan za obrazovanje za održivi razvitak kao primjer nacionalne dobre prakse, a u čijoj je izradi sudjelovala. N. Koprivanac je bila moderator radne grupe o dobrim stranama i slabostima EEAC-a, u okviru „World Caffé-a“ tijekom internog sastanka (Internal day) prisutnih članova EEAC-a. N. Koprivanac je tijekom Godišnje skupštine EEAC-a ponovno izabrana u Upravni i Izvršni odbor. Izvješće o navedenim sastancima pripremila je L. Pavić-Rogošić te je dogovoreno da se ono objavi na internetskoj stranici MZOPUG, pod aktivnosti Savjeta. N. Koprivanac je izvijestila da je na skupštini EEAC-a prihvaćen plan Upravnog i Izvršnog odbora o smanjenju troškova Tajništva EEAC-a od 50-60% u odnosu na sadašnja troškove, što uključuje i prekid radnog odnosa dijelu zaposlenika Tajništva. Izvršni i Upravni odbor dobio je mandat da u najskorije vrijeme, ne dulje u roku 6 mjeseci uspostavi novo funkcioniranje (rad) Tajništva.

Na sastanku je nadalje dogovoreno je da se na novoj internetskoj stranici EEAC trebaju ažurirati podaci o Savjetu, koji uključuju popis sadašnjih i budućih aktivnosti i definiranje tekućih i budućih prioriteta.

Dogovoreno je da se počne s pripremom Izvješća o radu SORZO-a za listopad 2010. – prosinac 2011. (Lj. Jeftić i T. Krička), Programa rada SORZO-a za 2012. g. (Lj. Jeftić i D. Subašić) i Financijskog plana SORZO-a za 2012. g. (N. Smolaka i D. Subašić) i da se nacrti ta tri dokumenta predstave i prodiskutiraju na sljedećoj sjednici SORZO-a. Plan je da se ti dokumenti prihvate na zadnjoj sjednici SORZO-a u prosincu 2011. g., zajedno s financijskim planom za iduću godinu.

M. Mance Kowalsky je ukratko dala pregled događanja koji se odvijaju u međunarodnim forumima vezano za pripreme za predstojeću UN-ovu konferenciju na vrhu o održivom razvoju Rio+20 koji će se održati 2012. u Rio de Janeiru. Dvije su glavne teme, zeleno gospodarstvo i institucionalni okvir za održivi razvoj. Hrvatska aktivno sudjeluje u pripremnim događanjima i kroz rad u Birou gdje predstavnica Hrvatske zastupa države Srednje i Istočne Europe. U postupku je osnivanje nacionalne međuresorne radne skupine radi osiguravanja visoke koordinacije u izradi potrebnih dokumenata i priprema za konferenciju Rio+20. Također je potrebno izraditi dokument o hrvatskim prioritetima za Rio+20 te je zamolila Savjet da se uključi u njegovu izradu. Za sada postoji dokument o analizi stanja u Hrvatskoj koji je rađen za UN-ovu Komisiju za održivi razvoj koji može poslužiti kao podloga. Na kraju je dodala da je ovo prilika da se tema Mediterana pogura na višu razinu u kontekstu globalnog foruma o oceanima, što je i predložila na sastancima UNEP/MAP-a i Biroa.

N. Koprivanac je obavijestila članove Savjeta da će se u okviru simpozija o upravljanju okolišem SEM 2011 organizirati okrugli stol pod nazivom Obrazovanje za održivi razvoj kojega će moderirati gospodin Michael Scoullas i L. Pavić-Rogošić, eventualno i gospodin Franc Lobnik, predsjednik Savjeta za zaštitu okoliša Slovenije. Na okrugli stol je pozvana i M. Mance Kowalsky, MZOPUG da predstavi aktivnosti i planove vezane za provedbu Akcijskog plana za obrazovanje za održivi razvitak.

Također je prenesen poziv gospodina Franc Lobnika da SORZO posjeti Slovenski savjet CEPRS (Council for Environmental Protection of the Republic of Slovenia) iduće godine.

U međuvremenu, između dviju sastanaka Savjeta (srpanj – rujan) članovi Savjeta podržali su N.Koprivanac da i u sljedećoj godini bude članica Upravnog i Izvršnog odbora EEAC-a.

Dvadesetpeti sjednica Savjeta (2. studeni 2011.)

B. Pivčević Novak je obavijestila Savjet da je Vlada Republike Hrvatske Zaključkom usvojila Izvješće o radu Savjeta za 2011. Vezano za „Rovinjske zaključke“ Vlada je uputila dopis MZOPUG da u skladu sa Rovinjskim zaključcima mjerodavno postupi.

Savjet je raspravljao o prijedlogu Programa rada za 2012.g. i dogovoreno je da se na sljedećoj sjednici raspravi prijedlog i usvoji Program rada.

Savjet je raspravljao o prijedlogu Izvještaja o radu Savjeta za razdoblje od listopada 2010. g. do prosinca 2011. g. te je dogovoreno da se na sljedećoj sjednici raspravi prijedlog i usvoji Izvještaj.

Savjet je raspravljao o popisu prioriteta aktivnosti Savjeta koje treba poslati za internetsku stranicu EEAC te je dogovoreno da je potrebno predložene teme uskladiti s onima iz Programa rada Savjeta za 2012. g. i usvojiti popis na sljedećoj sjednici Savjeta.

B. Pivčević Novak je obavijestila Savjet da je Vladina Međuresorna radna skupina za pripremu dokumenata i aktivnosti vezanih za sudjelovanje Republike Hrvatske na Konferenciji UN-a o održivom razvoju na vrhu (Rio+20) izradila nacrt nacionalnog podneska Republike Hrvatske za kompilacijski dokument za ovu konferenciju. Pozvala je članove Savjeta da daju svoje mišljenje na ovaj dokument.

N. Koprivanac je dala kratko izvješće o simpoziju SEM 2011 koji je u organizaciji Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije Sveučilišta u Zagrebu održan od 26. – 28. listopada 2011. g. pod pokroviteljstvom među ostalim Sabora Republike Hrvatske i MZOPUG-a. Na simpoziju su bili sudionici iz 22 države te je održano 87 usmenih prezentacija i preko 50

posterskih priopćenja i to najviše na temu obnovljivih izvora energije. Održan je također okrugli stol pod nazivom Obrazovanje za održivi razvoj koji je bio dobro posjećen i tijekom kojeg se razvila živa rasprava. U knjizi sažetaka ovog znanstvenog skupa objavljen je 141 sažetaka radova te 53 radova u Zborniku radova (Conference Proceedings). Kako su pored N. Koprivanac kao predsjednice Znanstvenog organizacijskog odbora i drugi članovi Savjeta imali aktivnu ulogu na simpoziju, L. Pavić Rogošić i Lj. Jeftić predavanja te su L. Pavić Rogošić i N. Smodlaka bili i članovi Znanstveno organizacijskog odbora, predložila je da se u Izvješću to može prikazati i kao aktivnost Savjeta.

Na marginama simpozija održao se sastanak članova Savjeta s gđom Mirandom Schreurs profesoricom na Sveučilištu u Berlinu, predsjednicom EEAC i savjetnicom za energetiku njemačke kancelarke A. Merkel. Članovi Savjeta su uputili pohvale gđi Koprivanac na dobroj organizaciji simpozija i na organizaciji sastanka s predsjednicom EEAC.

Izješće o simpoziju prikazano je na kraju ovoga Izvješćaja (Dodatak 2).

Lj. Jeftić je prikazao svoje izlaganje koje je imao na simpoziju SEM 2011 u kojem je izložio rezultate projekta "Globalna ocjena stanja prekograničnih voda". Prekogranične vode (podzemne vode, jezera, rijeke, obalne vode i otvoreni oceani) pružaju ekosustavni servis većem dijelu ljudske populacije i imaju ogromnu ekonomsku i društvenu vrijednost i ulogu. Kako su prekogranične vode ugrožene ljudskim aktivnostima njihovo stanje se stalno pogoršava te je prijeko potrebno izraditi metodologiju za ocjenu stanja takvih voda kako bi financijske institucije ulagale sredstva tamo gdje je to najviše potrebno. Uviđajući potrebu za metodologijom za ocjenu stanja prekograničnih voda GEF je odobrio projekt „Izrada metodologije za ocjenu stanja prekograničnih voda“ koji je rezultirao izradom takve metodologije koja se temelji na pokazateljima ocjene stanja. Projekt je izvršen od 2009. do 2011. godine, a rezultati su prikazani u šest volumena koji su publicirani u listopadu 2011. g. Volumen 1 predstavlja pregled metodologija za svih pet kategorija prekograničnih voda a Lj. Jeftić je jedan od četiri autora tog volumena. Volumeni 2-6 prikazuju metodologije za svaku od pet kategorija prekograničnih voda. U izradi pet metodologija učestvovalo je 151 međunarodnih i nacionalnih institucija, a Lj. Jeftić je bio glavni konzultant ovoga projekta.

L. Pavić Rogošić je izvijestila prisutne o okruglim stolovima o ruralnom razvoju, jedan u Gorskom kotaru i drugi u Slavoniji, koje organiziraju Hrvatska mreža za ruralni razvoj (HMRR) i njene članice. U Programu rada SORZO za 2011. godinu je navedeno da se planira jedna sjednica održati u kontinentalnom dijelu te da će se eventualno dogovoriti o održavanju okruglog stola pod nazivom „Ruralni razvoj i pristup LEADER“. Kako SORZO neće ove godine održati sjednicu u kontinentalnom dijelu Hrvatske, pozvani su članovi da sudjeluju, ako su zainteresirani, na jednom od ova dva skupa. L. Pavić Rogošić će poslati do kraja tjedna pozive.

N. Koprivanac je izvijestila prisutne da je zajedno s L. Pavić Rogošić na poziv M. Mance Kowalsky sudjelovala na sastanku u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija vezanom za Uniju za Mediteran gdje je predstavila Savjet i Rovinjske zaključke Okruglog stola.

Dvadesetšesta sjednica Savjeta (7. prosinac 2011.)

Nakon rasprave Savjet je prihvatio Izvješćaj o radu Savjeta za razdoblje od listopada 2010. do prosinca 2011. g.

Nakon rasprave Savjet je prihvatio Program rada Savjeta za 2012. godinu.

Lj. Jeftić je održao izlaganje „Jesu li vjetroelektrane onoliko zelene koliko se tvrdi?“. Odnosno uz suglasnost gđe M. Plavšić (Institut „Ruđer Bošković“) prenio je njeno izlaganje koje je održala na simpoziju SEM 2011. Glavna poruka izlaganja je da je tehnološki proces izvlačenja i obrade kemijskog elementa neodimija, koji je neophodan za izradu najjačih magneta koji se koriste u vjetroelektranama, vrlo štetan za zdravlje radnika i za okoliš. Ovim

sagledavanjem proizvodnog procesa vjetroelektrana u širem kontekstu, počevši od iscrpljivanja i obrade resursa do upotrebe, dobiva se objektivnija slika i može se s razlogom postaviti pitanje koliko je električna energija proizvedena putem vjetroelektrana zelena. Osim toga količine neodimija koji bi bio potreban za znatno povećanje proizvodnje električne energije sa vjetroelektranama je takav da je nerealno očekivati da će se takva proizvodnja ostvariti u slijedećih desetak godina.

Pregled tema na sjednicama Savjeta

16. sjednica Savjeta (28. listopada 2010.)

- Završni dogovor o Izvješću o radu SORZO-a u protekle dvije godine
- Plan aktivnosti za 2011.
- Izlaganje „Održivo odlaganje otpada“ (Z. Milanović)
- Obavijest o izradi Akcijskog plana za obrazovanje za održivi razvitak (L. Pavić Rogošić)
- Obavijest o konferenciji i godišnjoj skupštini EEAC-a (L. Pavić Rogošić i N. Koprivanac)
- Obavijest o tijeku konferencije u Italiji „Granice i vrijednosti održivog razvoja – ljudi grade budućnost“ (Lj. Mitoš Svoboda)

17. sjednica Savjeta (26. studeni 2010.)

- Prihvaćanje Izvješća o radu SORZO-a u protekle dvije godine
- Prihvaćanje Plana aktivnosti SORZO-a za 2011. g.
- Izvještaj o XI. Međunarodnom simpoziju Gospodarenje otpadom Zagreb 25. – 26. 11. 2010. g. (Z. Milanović)
- Izvještaj o napretku izrade Akcijskog plana za zaštitu Jadranskog mora, priobalja i otoka (Lj. Jeftić)

18. sjednica Savjeta (21. prosinac 2010.)

- Informacija o statusu implementacije Okvirne direktive o morskoj strategiji u hrvatsko zakonodavstvo (M. Mance Kowalsky)
- Izvještaj o pripremi Globalne strategije za smanjenje otpada u moru (Global Strategy for Marine Debris Reduction – GSMDR) (Lj. Jeftić)
- Predstavljanje rada udruge ODRAZ (L. Pavić Rogošić)
- Rasprava o provedbi zacrtanih aktivnosti SORZO-a u 2011. godini

19. sjednica Savjeta (25. siječanj 2011.)

- Predstavljanje nacrtu Izvješća o stanju okoliša Republike Hrvatske (S. Kučar Dragičević – ravnateljica Agencije za zaštitu okoliša)
- Prihvaćanje primjedbi članova Savjeta na nacrt prijedloga Uredbe o uspostavi okvira za djelovanje Republike Hrvatske u zaštiti morskog okoliša
- Izvještaj o priprema dokumenta „Global Environment Outlook – Vode (GEO-5)“ (Lj. Jeftić)
- Financijski plan Savjeta za 2011. godinu

20. sjednica Savjeta (21. ožujak 2011.)

- Presentacija Pravilnika o ambalaži i ambalažnom otpadu (Ž. Stošić – načelnik Sektora za otpad MZOPUG-a)
- Komentari SORZO-a na nacrt Akcijskog plana za obrazovanje za održivi razvitak
- Predstavljanje strukture Akcijskog plana za zaštitu okoliša
- Izlaganje „Doprinos očuvanju ekosustava obradom otpadnih vodotokova“ (N. Koprivanac)
- Financijski plan Savjeta za 2011. godinu

21. sjednica Savjeta (2. svibanj 2010.)

- Pripreme Republike Hrvatske za uspostavu prekograničnog rezervata biosfere Mura – Drava – Dunav pod okriljem UNESCO-a (K. Pintarić – ravnateljica Uprave za zaštitu prirode, Ministarstvo kulture i D. Marković – ravnatelj DZZP)
- Predstavljanje dokumenta „Globalni program, Ocjena stanja prekograničnih voda (Transboundary Waters Assessment Programme) (Lj. Jetić)
- Predstavljanje dokumenta „Honolulu Strategija: Globalna platforma za sprečavanje, smanjenje i upravljanje morskim otpadom (Honolulu Strategy: A Global Platform for the Prevention, Reduction, and Management of Marine Debris) (Lj. Jetić)
- Informacija i rasprava o Okruglom stolu o moru, planiranom za 10. lipanj u Rovinju

22. sjednica Savjeta (9. lipanj 2011.)

- Završni dogovor o okruglom stolu o moru (10. lipanj) – detalji programa i prijedlog zaključaka
- Izlaganje „Nacrt poglavlja GEO 5, poglavlje 4. Vode (Global Environment Outlook – 5) (Lj. Jetić)
- Prihvatanje Izjave o održivom razvoju Radne grupe za održivi razvoj (Statement by the EEAC WG on SD) za godišnju skupštinu EEAC-a

23. sjednica Savjeta (11. srpanj 2011.)

- Prihvatanje Izvještaja o Okruglom stolu u Rovinju
- Razdioba i provedba Zaključaka s Okruglog stola u Rovinju
- Izvještaj sa sastanka Upravnog i Izvršnog odbora EEAC, Vroclav, Poljska 2011. (N. Koprivanac)
- Izlaganje „Otpad nije smeće, sažeti prikaz stanja“ (Z. Milanović)

24. sjednica Savjeta (22. rujan 2011.)

- Novi Zakon o otpadu (Ž. Stošić – načelnik Sektora za otpad, MZOPUG)
- Nacrt Plana zaštite okoliša Republike Hrvatske (M. Mance Kowalsky - ravnateljica, MZOPUG)
- Izvješće sa sastanka EEAC-a u Vroclavu (N. Koprivanac i L. Pavić Rogošić)
- Dogovor o izradi godišnjeg izvještaja SORZO-a te Programa rada, Financijskog plana i izbora prioriteta SORZO-a za 2012. godinu

- Pripreme za Rio+20 (M. Mance Kowalsky ravnateljica, MZOPUG)
- Priprema za Okrugli stol Obrazovanje za održivi razvoj u okviru konferencije SEM 2011

25. sjednica Savjeta (2. studeni 2011.)

- Dogovor o Programu rada SORZO-a za 2012. godinu
- Rasprava o nacrtu Izvještaja o radu SORZO-a za razdoblje od 1. listopada 2010. do 31. prosinca 2011. godine.
- Rasprava o prioritetima aktivnosti SORZO-a za EEAC-ovu internetsku stranicu
- Rasprava o nacionalnom podnesku Republike Hrvatske za konferenciju Rio+20
- Izvješće s konferencije SEM 2011 (Okrugli stol „Education for Sustainable Development“)
- Izlaganje Lj. Jeftića s konferencije SEM 2011 o temi „Globalna procjena prekograničnih voda“

26. sjednica Savjeta (7. prosinac 2011.)

- Prihvaćanje Izvještaja o radu SORZO-a za razdoblje od 1. listopada 2010. do 31. prosinca 2011. godine
- Prihvaćanje Programa rada i razrada financijskog plana SORZO-a za 2012. godinu
- Izlaganje Lj. Jeftića „Jesu li vjetroelektrane onoliko zelene koliko se tvrdi?“

Dodatak 1.

Okrugli stol „Istraživanje i monitoring kao osnova održivog razvoja Jadranskog mora - Strategija zaštite morskog okoliša“

Okrugli stol „Istraživanje i monitoring kao osnova održivog razvoja Jadranskog mora - Strategija zaštite morskog okoliša“ održan je u Rovinju 10. lipnja 2011. u organizaciji vladinog Savjeta za održivi razvoj i zaštitu okoliša (SORZO), Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (MZOPUG) i Istarske županije. Glavna tema skupa bila je usmjerena na uspostavu ekosustavnog pristupa u istraživanju i monitoringu Jadranskog mora u nadležnosti RH kao osnove održivog razvoja tog području, a u skladu s Okvirnom direktivom o morskoj strategiji EU (ODMS). Cilj tog usmjerenja je osigurati koordiniranu izradu Strategije zaštite morskog okoliša (tzv. Morska strategija) za more u nadležnosti RH. Provedba Morske strategije pretpostavlja uspostavu ekosustavnog pristupa u istraživanju i monitoringu radi upravljanja ljudskim aktivnostima na području Jadranske podregije i regije Mediterana, čime se osiguravaju uvjeti za uspostavu i održavanje dobrog stanja morskog okoliša radi postizanja održivog razvoja tog prostora. Jedan od akcijskih programa treba biti izrada i primjena *Promatračkog sustava za more*.

Skup su uvodno pozdravili Ivan Jakovčić, Župan Istarski, Nikola Ružinski, državni tajnik za okoliš, MZOPUG te Ljubomir Jeftić ispred SORZO-a. Moderator skupa bili su Lj. Jeftić, N. Smodlaka i N. Ružinski.

Tijekom skupa je bilo govora o istraživanju i monitoringu kao osnovi održivog razvoja Jadranskog mora – od međunarodnih aspekata do toga gdje smo danas i kako dalje u tom području. Predstavljen je znanstveno istraživački Projekt Jadran kao i drugi relevantni projekti vezani za more. Govorilo se i o zaštiti prirode Jadrana, zaštiti mora od zagađivanja s kopna, ribarstvu te ulozi čistog okoliša u kvalitetnoj turističkoj ponudi.

Na skupu je sudjelovalo oko 60 sudionika: članovi SORZO-a, predstavnici MZOPUG-a i drugih ministarstva, predstavnici Istarske i drugih županija, znanstvenih i stručnih institucija te ostalih relevantnih dionika. Održano je sljedećih 11 izlaganja:

- (i) Lj. Jeftić i N. Smodlaka: *Istraživanje i monitoring kao osnova održivog razvoja Jadranskog mora – Međunarodni aspekti*;
- (ii) I. Marasović: *Monitoring programi (more) koji se provode u Hrvatskoj*;
- (iii) N. Smodlaka i Lj. Jeftić: *Istraživanje i monitoring kao osnova održivog razvoja Jadranskog mora: Danas i kako dalje*;
- (iv) J. Nećak: *Prijedlog Uredbe o uspostavi okvira za djelovanje RH u zaštiti morskog okoliša*;
- (v) A. Jurek: *Istraživanje i monitoring kao osnova održivog razvitka Jadranskog mora - Informacijski sustav zaštite okoliša i more*;
- (vi) A. Jakovac: *Sustavno istraživanje Jadranskog mora kao osnova održivog razvoja Republike Hrvatske"- projekt "Jadran"*;
- (vii) K. Pintarić: *Zaštita prirode Jadrana, ekološka mreža, ekosustavni pristup*;
- (viii) Đ. Medić: *Provedba Protokola o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja s kopna*;
- (ix) M. Andranka: *Pravilnik o upravljanju i kontroli balastnih voda*;
- (x) J. Marković: *Ribarstvo*; i

(xi) T. Vukovac: *Turizam*.

Nakon izlaganja održana je rasprava u kojoj su sudionici izložili svoje stavove u odnosu na osnovnu temu sastanka, a nakon rasprave podijeljen je nacrt zaključaka Okruglog stola i sudionici su iznijeli svoje stavove i prijedloge na pojedine točke zaključaka. Nacrt zaključaka je usvojen s time da se modificira na osnovi podnijetih prijedloga koji će se dostaviti organizatorima u roku od tjedan dana. Prilaže se konačna verzija zaključaka Okruglog stola.

Okrugli stol „Istraživanje i monitoring kao osnova održivog razvitka Jadranskog mora – Strategija zaštite morskog okoliša

Rovinj, 10. lipnja 2011.

„ROVINJSKI ZAKLJUČCI“

Sudionici Okruglog stola prihvatili su sljedeće zaključke:

Okrugli stol

1. Izlaganja i rasprave na *Okruglom stolu* po mišljenju sudionika vrlo su korisne za daljnji rad radi postizanja održivog razvitka Jadranskog mora i priobalja.

Istraživanje i monitoring Jadranskog mora

2. Istraživanja i monitoring Jadranskog mora, koji imaju dugu tradiciju, potrebno je nastaviti, povezati i nadopuniti jer predstavljaju temelj za održivo korištenje, upravljanje i razvoj ovog prostora.
3. Kako bi se osiguralo sustavno istraživanje i monitoring Jadranskog mora potrebno je nastaviti i unaprijediti *Projekt Jadran* i *Jadranski projekt*, povezati ih s postojećim relevantnim projektima i programima praćenja stanja mora, kako bi se razvio jedinstven i cjelovit *Sustav praćenja i promatranja*, u okviru *Strategije zaštite morskog okoliša*, uzevši u obzir do sada prikupljene podatke iz prethodnih projekata financiranih iz državnog proračuna.
4. Potrebno je osigurati financijski okvir za programe praćenja stanja mora sukladno područjima nadležnosti tijela državne uprave, lokalne i regionalne samouprave te za jedinstven i cjelovit *Sustav praćenja i promatranja*.

Održivi razvitak Jadranskog mora

5. Za postizanje održivog razvitka Jadranskog mora nužan je koordiniran i zajednički rad svih nadležnih dionika – horizontalna koordinacija relevantnih sektora, znanstvenih i stručnih institucija, gospodarstva i nevladinih organizacija i vertikalna koordinacija na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini.
6. Pri definiranju aktivnosti održivog razvitka posebnu pozornost potrebno je posvetiti uvažavanju prirodnih osobitosti i njihovoj zaštiti, postojećim pritiscima i njihovim utjecajima, primjeni ekosustavnog pristupa upravljanja ljudskim djelatnostima, integriranom upravljanju obalnim područjem i činjenici da su Jadranski otoci, sa svojim stanovništvom i njihovim aktivnostima, od posebnog značaja za održivi razvitak tog područja.

7. Nužno je da se sve aktivnosti na Jadranskom moru provode u okviru relevantnih nacionalnih i međunarodnih pravnih propisa i međunarodnih konvencija te drugih propisa koji su obvezujući za Republiku Hrvatsku.
8. Pri definiranju mjera Akcijskog plana „Zaštita Jadranskog mora, priobalja i otoka“, u okviru Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske potrebno je uključiti sve aspekte održivog razvitka Jadranskog mora, otoka i priobalja.

Strategija zaštite morskog okoliša

9. Kako bi se osigurala izrada i primjena Strategije zaštite morskog okoliša potrebno je provoditi obveze / aktivnosti propisane Okvirnom direktivom o morskoj strategiji 2008/56/EZ, odnosno osigurati zajednički - multisektorski pristup i financijska sredstva za:
  - *Početnu procjenu stanja morskih voda* pod pravom nadležnosti Republike Hrvatske na temelju postojećih podataka, a koja će obuhvaćati analizu svojstava i značajki morskih voda, analizu glavnih pritisaka i utjecaja, kao i gospodarsku i socijalnu analizu uporabe morskih voda i troškova degradacije morskog okoliša;
  - utvrđivanje *Skupa značajki dobrog stanja okoliša za morske vode* na temelju *Početne procjene stanja*, kako bi se definiralo *Dobro stanje morskog okoliša* u dijelu Jadranskog mora u kojem Republika Hrvatska ostvaruje suverena prava i jurisdikciju;
  - određivanje „*puta*“ do Dobrog stanja morskog okoliša utvrđivanjem *Skupa ciljeva u zaštiti okoliša* i s njima povezanih pokazatelja;
  - razvoj *Programa mjera za postizanje Skupa ciljeva u zaštiti okoliša i/ili održavanje dobrog stanja okoliša*;
  - definiranje i primjenu cjelovitog *Sustava praćenja i promatranja stanja morskih voda* i praćenje provedbe Programa mjera te redovito usklađivanje s mogućim promjenama ciljeva; i
  - osiguravanje uvjeta da se sve naprijed navedene aktivnosti odvijaju u suglasju i u okviru postignutih dogovora unutar subregije i regije odnosno Barcelonske konvencije.
10. Kako će Republika Hrvatska uskoro postati punopravna članica EU potrebno je osigurati uvjete, uključujući financijska sredstva, za ispunjavanje pravne stečevine EU, u smislu osnaživanja administrativnih, tehničkih i znanstvenih kapaciteta, posebno u dijelu koji se odnosi na donošenje Strategije zaštite morskog okoliša, odnosno provođenje Okvirne direktive o morskoj strategiji (2008/56/EC).

Dodatak 2.

Izješće sa Simpozija o upravljanu okolišem SEM 2011 – k održivim tehnologijama

U razdoblju od 26. - 28. listopada 2011. godine na Fakultetu kemijskog inženjerstva i tehnologije (FKIT), Sveučilišta u Zagrebu, održan je 3. međunarodni simpozij o upravljanju okolišem - *Prema održivim tehnologijama*, ("3rd International Symposium on Environmental management-Towards Sustainable technologies", SEM 2011). Skup je organiziran od strane Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije, Sveučilišta u Zagrebu u suradnji s Hrvatskim vodama, Hrvatsko američkim društvom, ODRAZ – Održivi razvoj zajednice (organizacija civilnog društva), "College of Science, Engineering and Technology, Jackson State University" (SAD) i "Slovenian Biomass Association" (SLO). Ovaj međunarodni znanstveni skup je održan pod visokim pokroviteljstvom Hrvatskog sabora, Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstva mora, prometa i infrastrukture te Ministarstva okoliša i prostornog planiranja Republike Kosovo i Kancelarije za održivi razvoj Republike Crne Gore. Isto tako, pokrovitelji simpozija bili su: Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatski poslovni savjet za održivi razvitak, znanstvene ustanove (Sveučilišta u Zagrebu i Splitu), znanstveni instituti (Ekonomski institut i Institut „Hrvoje Požar“), znanstveno-stručna društva (Hrvatsko društvo kemijskih inženjera i tehnologa, Hrvatski inženjerski savez, Hrvatska komora arhitekata), Savjet za zelenu gradnju te općina Cazin (BiH).

Simpozij je organiziran kako bi se domaćim i inozemnim stručnjacima iz vrlo širokog područja upravljanja okolišem omogućila razmjena iskustava i postignuća te doprinijelo proaktivnom pristupu rješavanja problema očuvanja okoliša i načelu održivog razvoja općenito. Rad simpozija obuhvaćao je vrlo aktualne sekcije iz upravljanja okolišem kao što su: Obnovljivi izvori energije, Održiva proizvodnja energije, Upravljanje vodama, Gospodarenje otpadom, Tlo i šumarstvo, Upravljanje i procjena rizika, Zelena kemija, Zeleno gospodarstvo, Zelene tehnologije, Održiva gradnja i Obrazovanje za održivi razvoj. Na skupu je sudjelovalo oko 200 sudionika iz Hrvatske i svijeta, od čega je 42 sudionika pristiglo s četiri kontinenta odnosno iz 22 zemlje (*Azija*: Indija, Japan, Republika Koreja, Tajland; *Afrika*: Nigerija; *Sjeverna Amerika*: SAD, Meksiko; *Europa*: Austrija, Češka, Danska, Grčka, Litva, Kosovo, Mađarska, Njemačka, Norveška, Portugal, Slovenija, Španjolska, Turska, Velika Britanija). Šest svjetski priznatih znanstvenika iz područja upravljanja i zaštite okoliša održalo je plenarna predavanja: *Miranda Schreurs* (profesorica na Sveučilištu u Berlinu te savjetnica kancelarke Merkel za energetiku, Njemačka), *Heinz Koptez* (predsjednik Europskog udruženja za biomasu, Austrija), Peter Novak (član Europske agencije za zaštitu okoliša, Slovenija) *Michael Scoullou* (profesor s University of Athens, Grčka), *Dionysious D. Dionysiou* (profesor s University of Cincinnati, SAD), *Keith Smith* (profesor s Cardiff University, Velika Britanija). Kao pozvani predavači sudjelovali su i domaći eksperti: *Bruno Zelić*, *Laszlo Sipos*, *Ljubomir Mišćević*, *Vladmira Vadić* i *Mark Gero*. Dva člana SORZO-a su također bili pozvani predavači. *Lidija Pavić Rogošić* je održala vrlo uspješno uvodno predavanje na Okruglom stolu pod naslovom "Education for Sustainable Development", gdje je ujedno bila jedan od moderatora. *Ljubomir Jeftić* je održao zapaženo predavanje pod naslovom "Environmental Management of Transboundary Waters". Bilo je ukupno 47 usmenih te preko 50 posterskih priopćenja. Valja napomenuti da je Okrugli stol na temu „Obrazovanje za održivi razvoj“, organiziran kao posebno događanje unutar Simpozija, privukao posebnu pažnju kako samih sudionika SEM 2011 tako i posebnih gostiju iz javnog i civilnog sektora, ali i gospodarskih subjekata. Moderator rasprave bili su uz Michaela

Scoullosa i L. Pavić Rogošić i N. Koprivanac U knjizi sažetaka je objavljeno 141 rad izložen na simpoziju, a u zborniku radova (Conference Proceedings) od pristiglih 59 cjelovitih radova, prihvaćena su 53 rada objavljena na CD-u.

Potrebno je naglasiti da su članovi SORZO-a vrlo aktivno sudjelovali i u pripremi i provedbi SEM-a: predsjednica Znanstveno-organizacijskog odbora bila je N. Koprivanac, članovi odbora L. Pavić Rogošić i N. Smodlaka, a član Međunarodnog znanstvenog savjeta bio je Lj. Jeftić.

U okviru Simpozija održan je sastanak članova Savjeta s gđom Mirandom Schreurs, profesoricom na Sveučilištu u Berlinu, predsjednicom EEAC i savjetnicom za energetiku njemačke kancelarke A. Merkel. Članovi Savjeta upoznati su s planovima Upravnog odbora EEAC-a za iduću godinu kao i o tekućim aktivnostima te europske mreže Savjeta. Istaknut je rad pojedinih radnih grupa EEAC-a kroz seminare s aktualnim temama kao i rad na pripremi dokumentacije za Rio+20 konferenciju polovinom 2012.godine, koja će biti upućena relevantnim tijelima i osobama na razini Europskog parlamenta.

Može se zaključiti da je organizacija SEM 2011 bila vrlo uspješna te da ovaj skup prerasta u jedinstveni međunarodni skup u Republici Hrvatskoj.